

3.2.1

ที่ ว่า ๐๒๐๔.๕/๑ ๒๕๖๐

มหาวิทยาลัยบูรพา
ห้องที่..... 02528 .....
วันที่..... 22 เม.ย. 2564 .....
เวลา..... 14.20 .....

ถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ พม ๐๒๐๔/ว ๓๓๔๙ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔ นำส่งบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มประชาบางรายครัวเรือน” ซึ่งได้มีการจัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่าง ๑๒ กระทรวง ๑ หน่วยงาน ซึ่งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เป็น ๑ ใน ๑๒ กระทรวงที่ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงฯ ดังกล่าว โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานสักขีพยาน เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ตึกภักดีบินทร์ ทำเนียบรัฐบาล

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) จึงขอส่ง
สำเนาบันทึกข้อตกลงความร่วมมือฯ มาเพื่อทราบ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนโครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตกลุ่มประชาบางตามบทบาทภารกิจของหน่วยงานของท่านที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตความร่วมมือของ อว.
ในบันทึกข้อตกลงฯ และให้การสนับสนุนในระดับพื้นที่ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลด
รายละเอียดตามบันทึกข้อตกลงตาม QR Code ท้ายหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

เรียน รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม

ด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
 ส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
 กลุ่มประชาบางรายครัวเรือน” ดังแนบ

จึงเรียนมาเพื่อ

๑. เพื่อโปรดทราบ
๒. และเพื่อเตรียมเผยแพร่ให้ทราบทั่วไปและสามารถดาวน์โหลดหนังสือได้ที่

<https://docshare.buu.ac.th>

สำนักงานปลัดกระทรวง
 กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
 โทรศัพท์ ๐-๒๗๓๗๓-๓๔๗๓
 โทรสาร ๐-๒๗๓๗๓-๓๔๔๔

๒๒ เม.ย. ๒๕๖๔
 ๙.๐๐ ๖๖
 ๔๔ ๔๔. ๒๕๖๔/๑
 ๒๒ เม.ย. ๒๕๖๔/๑๖.๖๖

[https://bit.ly/2 PU36t1](https://bit.ly/2PU36t1)

ดำเนินการตามเสนอ

๒๒ เม.ย. ๒๕๖๔

กองบุตรสาวกรี๊ดเน็ปปัน
เลขรับ... ๘
วันที่ ๒๒ ก.๑.๖๔
เวลา... ๑๐.๑๓

ปลัดกระทรวงฯ
เลขรับ... ๔๙๗
วันที่ ๑๕ ๘ ๖๔
เวลา... ๒๐.๒๔ น.

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
เลขรับ... ๑๐๖๖
วันที่ ๑๑ ม.ค. ๖๔
เวลา... ๑๓.๐๐ น.

ด่วนที่สุด

ที่ พม ๐๒๐๔/ก ๓๓๔

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงคลองมahanak

เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐

๔ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอรับเอกสาร “โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มประชาชนรายครัวเรือน”

เรียน ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มประชาชนรายครัวเรือน”
จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่กระทรวงมหาดไทย สำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
กลุ่มประชาชนรายครัวเรือน” ระหว่าง ๑๒ กระทรวง ๑ หน่วยงาน โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานสักขีพยาน
เมื่อวันพุธที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ตึกภักดีบดินทร์ ทำเนียบรัฐบาล นั้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอรับเอกสาร “โครงการบูรณาการเพื่อร่วมกัน
ขับเคลื่อนโครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มประชาชนตามบทบาทภารกิจของหน่วยงานท่าน
พร้อมทั้งสนับสนุนให้หน่วยงานในสังกัดระดับพื้นที่ของท่านร่วมมือขับเคลื่อนโครงการดังกล่าว ทั้งนี้ กระทรวงฯ
ได้มีหนังสือแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานครทราบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

๒๒๘ ๒๐. ก.พ. ๑๒๕๖๔

๑/

(นางพัชรี อารยะภูล)

(ศาสตราจารย์สิริกุล ทรงศิริวิไล)

ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ป.ว.

๑๕ ส.ค. ๒๕๖๔

สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

กองตรวจราชการ

โทร./โทรสาร ๐ ๒๖๕๙ ๖๔๒๔

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ^๑
โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มประชาบางราษฎร์เรือน
ระหว่าง
๑๒ กระทรวง ๑ หน่วยงาน

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้ จัดทำขึ้นเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ตีกักษัตรีบดินทร์ ทำเนียบรัฐบาล ระหว่าง ๑๒ กระทรวง ๑ หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข และกรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันสถานการณ์ปัญหาสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งวิกฤตเศรษฐกิจ การเข้าถึงบริการภาครัฐ กระบวนการยุติธรรม และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยเฉพาะครอบครัวยากจนที่มีคนในครอบครัวบางส่วนได้รับความเดือดร้อนมากกว่ากลุ่มอื่น ความประบังเป็นแนวคิดที่มีความเป็นพลวัตมากกว่าความยากจน ในการจัดความยากจนในสังคมไทยให้หมดไป จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าหากมีครัวเรือนจำนวนมากยังคงประสบบางอยู่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มประชาบาง ในปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยการแก้ปัญหาแบบบูรณาการเพื่อการมองปัญหาให้รอบด้านในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เนื่องด้วยการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องวิเคราะห์ให้เห็นถึงสาเหตุ ของปัญหา โดยสาเหตุของปัญหาอาจไม่ได้มาจากการขาดทุนทางสังคมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังคงเกี่ยวข้องกับมิติอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นต้องอาศัยการให้ความสำคัญกับการบูรณาการการแก้ปัญหาและความร่วมมือ จากหลายภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มประชาบางเกิดความยั่งยืน

โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ เจตนาณในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ จัดทำขึ้นจากความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่มีความมุ่งมั่นและ เห็นความสำคัญในการช่วยเหลือกลุ่มประชาบางเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในประเทศ รวมถึงการพัฒนาคน ทุกช่วงวัย เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๔๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓

/เรื่อง การจัดตั้ง...

เรื่อง การจัดตั้งศูนย์อำนวยการขัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) และเพื่อตอกย้ำความร่วมกันในการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อบูรณาการในการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนให้ครอบคลุมในทุกมิติแบบองค์รวม และให้สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง เพื่อให้สามารถอยู่ในครอบครัวได้อย่างมั่นคงมีความสุข และยั่งยืน ด้วยการบูรณาการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และประเทศชาติอย่างยั่งยืน

ข้อ ๒ วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อบูรณาการความร่วมมือในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้ครอบคลุมทุกมิติแบบองค์รวม
- ๒.๒ เพื่อให้กลุ่มเปราะบางสามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง และให้ครอบครัวมั่นคงมีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
- ๒.๓ เพื่อให้มีฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนระดับประเทศที่เกิดจากการบูรณาการข้อมูลจากทุกหน่วยงาน

ข้อ ๓ นิยามครัวเรือนเปราะบาง

ครัวเรือนเปราะบาง หมายถึง ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่น เช่น ครอบครัวยากจนที่มีเด็กเล็ก แม่เลี้ยงเดียว ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยติดเตียงมีปัญหาที่อยู่อาศัย จำเป็นต้องร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มดังกล่าวอย่างเร่งด่วน จริงจัง และต่อเนื่อง

ข้อ ๔ ขอบเขตความร่วมมือ

๔.๑ สำนักนายกรัฐมนตรี

ประสานและขับเคลื่อนในงานประชาสัมพันธ์และการสื่อสารสังคม การตรวจติดตามแบบบูรณาการ การเป็นศูนย์บริการรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วม และรับเรื่องราวองทุกข์ตลอดจนปัญหา ความเดือดร้อนอื่น ของประชาชน

๔.๒ กระทรวงมหาดไทย

ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน สนับสนุนการบูรณาการข้อมูล ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการชี้เป้า เพื่อแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง ในหมู่บ้าน/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานราก ให้มีความมั่นคง มีเสถียรภาพ ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติงานเป็นวิถีชีวิต (Way of Life)

๔.๓ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สนับสนุนข้อมูลกลุ่มเปราะบางเพื่อการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลรายครัวเรือน รวมถึงวางแผน การให้ความช่วยเหลือ และพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือให้สามารถเข้าถึงสวัสดิการ โดยมีอาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ติดตามครอบครัวกลุ่มเปราะบางอย่างต่อเนื่อง และใช้กลไกสภากองค์กรชุมชนดำเนิน ขับเคลื่อนกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิต

๔.๔ กระทรวงศึกษาธิการ

ส่งเสริม สนับสนุนการดูแลกลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงระบบการศึกษาทุกระดับ ทั้งระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการอาชีวศึกษา รวมถึงการทำงานร่วมกับครอบครัวกลุ่มเปราะบางให้เด็กได้ศึกษาต่อ เน้นการสร้างคุณค่าให้กับการศึกษา และสร้างเครือข่ายสังคมดูแลและช่วยเหลือเด็กในระบบการศึกษา

/๔.๕ กระทรวง...

๔.๕ กระทรวงกลาโหม

สนับสนุนกำลังพลและยุทธิ์ประจำช่วยเหลือกลุ่มประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การปรับปรุง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ดีขึ้น ตามงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน และตามศักยภาพของหน่วย เมื่อได้รับการประสาน

๔.๖ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับกลุ่มประชาชนในชุมชน สนับสนุนการจัดกิจกรรมกีฬาเยาวชน กีฬาเพื่อมวลชน และกิจกรรมนันทนาการ เพื่อส่งเสริมการอุปกรณ์กำลังกายและ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชน และการพัฒนาภาระดับทักษะให้กับแรงงานในภาคการท่องเที่ยว

๔.๗ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้กับกลุ่มประชาชน ถ่ายทอดองค์ความรู้ และใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม บูรณาการการพัฒนาระบบข้อมูลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่ การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบของปัญหากลุ่มคนประชาชนและนำไปสู่การสร้างโมเดลความช่วยเหลือ ตลอดจนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อภาระดับเศรษฐกิจและสังคม

๔.๘ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สนับสนุนการเสริมสร้างองค์ความรู้ในด้านการเกษตรและการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อพัฒนาอาชีพ และสร้างรายได้แก่เกษตรกรที่เป็นกลุ่มประชาชน และส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่เป็นกลุ่มประชาชน ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือกันในการบริหารจัดการผลผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน

๔.๙ กระทรวงพาณิชย์

ส่งเสริมการตลาด ดูแลราคาสินค้าเกษตร รายได้เกษตรกรกลุ่มประชาชน พัฒนาคุณภาพสินค้าชุมชน จัดทำช่องทางการจำหน่าย รวมถึงสร้างศักยภาพเชิงพาณิชย์ให้กับชุมชน

๔.๑๐ กระทรวงแรงงาน

การให้บริการจัดหางานในประเทศให้แก่ประชาชนกลุ่มประชาชน เพื่อให้มีงานทำและมีรายได้ ตลอดจนการแนะนำอาชีพและส่งเสริมการประกอบอาชีพโดยการพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่ประชาชน กลุ่มประชาชน ให้มีความรู้ ความสามารถในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้ เป็นไปตามแผนการพัฒนาฝีมือแรงงานที่ตกลงร่วมกันภายใต้ภารกิจที่เหมาะสม

๔.๑๑ กระทรวงวัฒนธรรม

ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเทศกาลประเพณี ถนนสายวัฒนธรรม รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาสินค้า ผลิตภัณฑ์ ดนตรี ศิลปะ หัตถกรรม สื่อ และกิจกรรม ทางวัฒนธรรมเพื่อสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และทุนทางวัฒนธรรมมาต่อ�อด สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมการใช้หลักการ บัว เป็นพลังขับเคลื่อนการนำหลักธรรมาทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการสืบสานวัฒนธรรมที่ดีงาม เพื่อพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน

๔.๑๒ กระทรวงสาธารณสุข

ยกระดับระบบสุขภาพให้คุณไทยทุกครอบครัวมีหมู่ประจำตัวสามคน บูรณาการสร้างระบบสาธารณสุขที่เหมาะสมสำหรับคนไทยและทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

๔.๑๓ กรุงเทพมหานคร

การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว การรักษาพยาบาล การจัดการศึกษา รวมถึงการสังคมสงเคราะห์ และการส่งเสริมอาชีพ

ข้อ ๕ การรักษาความลับ

ทุกฝ่ายจะใช้ข้อมูลที่ได้รับตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้เท่านั้น โดยตกลงร่วมกันว่าจะรักษาข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นความลับโดยเคร่งครัด และไม่นำไปใช้เพื่อประโยชน์อย่างอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ รวมทั้งไม่นำไปให้หน่วยงาน หรือบุคคลอื่น นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากทุกฝ่ายก่อน ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าว เป็นข้อมูลส่วนบุคคลจึงขอให้เก็บรักษาและควบคุมการใช้ข้อมูลให้เป็นไปตามกฎหมายและวัตถุประสงค์ อย่างเคร่งครัด

ข้อ ๖ การดำเนินงาน

การดำเนินงานของทุกฝ่ายตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวข้างต้น ให้อยู่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย ซึ่งบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ถือเป็นภารกิจที่ต้องบูรณาการ การทำงานร่วมกัน หากสถานการณ์และนโยบายมีการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับปรุง ทบทวน และแก้ไขให้สอดคล้อง กับสถานการณ์และนโยบายนั้นโดยความยินยอมร่วมกันของทุกฝ่าย

ข้อ ๗ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข และหรือเพิ่มเติมบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้จะต้องได้รับ ความยินยอมทุกฝ่าย ทั้งนี้ ให้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทุกฝ่ายทราบและเห็นชอบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน โดยจัดทำเป็นบันทึกแก้ไขเพิ่มเติมแบบท้ายบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ และให้ถือว่าการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้

ข้อ ๘ ระยะเวลาความร่วมมือ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป โดยมีกำหนดระยะเวลา ความร่วมมือ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๙) ทุกฝ่ายอาจตกลงกันเป็นหนังสือเพื่อยุดความร่วมมือการดำเนินงาน ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ได้ โดยความเห็นชอบของทุกฝ่าย

สิทธิบอกเลิกความร่วมมือ ให้ทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งแก่ทุกฝ่ายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน จึงจะมีสิทธิบอกเลิกบันทึกข้อตกลงความร่วมมือได้

ข้อ ๙ การแก้ไขปัญหา

หากเกิดปัญหาหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ทุกฝ่ายจะร่วมพิจารณา ทางแนวทางแก้ไขเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็ว

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้จัดทำขึ้น ๓๓ ฉบับ โดยมีข้อความถูกต้องตรงกัน ทุกฝ่ายได้อ่านพิจารณา
ข้อความ และเข้าใจรายละเอียดโดยตลอดแล้ว เห็นว่าถูกต้องตรงตามเจตนาการมณฑุกประสงค์ จึงได้ลงนามร่วมกันไว้
เป็นหลักฐานสำคัญ โดยเก็บรักษาไว้ฝ่ายละ ๑ ฉบับ และให้มีผลบวบตัวร่วมกัน ตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป

(นายสุทธิ จำปาทอง)
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

พลเอก
(ณัฐ อินทรเจริญ)
ปลัดกระทรวงกลาโหม

(นายปิเชต ตราษ)
ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

(ศาสตราจารย์สิริกอร์ ทรงศิวะໄล)
ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(นายทองเปโล กองจันทร์)
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(นายบุณยฤทธิ์ กัลยาณมิตร)
ปลัดกระทรวงพาณิชย์

(นายสุทธิ สุโภศ)
ปลัดกระทรวงแรงงาน

(นางยุพา ทิวัฒนະกิจบรร)

(นายเกียรติภูมิ วงศ์รจิต)
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

(นางศิลปส่วย ระเวียงสุรย์)
ปลัดกรุงเทพมหานคร

(นายวีระพัทธ์ ประยูรสิทธิ)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

(นายนัตรชัย พรมเลิศ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

(นางพัชรี อารยะกุล)
ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์